

Asia: VN/18780/2023

Lausuntopyyntö valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelmasta. (SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi).

Lausunnonantajan lausunto

Onko valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmisteluun ja vuorovaikutuksen järjestämiseen näkemyksiä?

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma luo kehystä maakuntien, kaupunkiseutujen ja kuntien tarkemmalle liikennejärjestelmätyölle ja suunnittelulle. Hankeyhtiöt ovat nopeiden junayhteyksien infrastruktuurin suunnittelun julkisomisteisia tilaajaorganisaatioita. Hankeyhtiöt suunnittelevat liikennejärjestelmään ja aluekehitykseen ylimaakunnallisesti vaikuttavia ja kokoluokaltaan erittäin merkittäviä raidehankkeita tehden laajaa yhteistyötä raideliikenteen eri toimijoiden ja sidosryhmien kanssa. Hankeyhtiöitä ei kuitenkaan ole mainittu liikennejärjestelmäsuunnitelman keskeisinä toimijoina tai sidosryhminä.

Hankeyhtiöiden tehtävänä olevat raidehankkeet on esitetty sisällytettävän Euroopan liikenteen ydinverkkoon (TEN-T) ja siten myös Verkkojen Eurooppa (CEF) -rahoituksen piiriin. Hankeyhtiöt selvittävät myös raidehankkeilla saavutettavia vaikutuksia. Näiden edellä mainittujen seikkojen ja hankeyhtiöiden erityispiirteiden johdosta hankeyhtiöiden edustus tulee ottaa valtakunnallisen liikennejärjestelmätyön valmisteluun ja vuoropuheluun tiiviisti mukaan. Hankeyhtiöitä ei voi ylimaakunnallisina toimijoina jättää valtakunnallisen tai alueellisen vuorovaikutuksen väliinpuotoajiksi. Monipuolinen vuorovaikutus sidosryhmien ja eri toimijoiden kanssa varmistaa, että raidehanke on tehokkaasti suunniteltu, laajasti hyväksytty ja sidosryhmien tarpeita palveleva.

Tulevaisuuden liikennejärjestelmän kuvausta laadittaessa tulee ottaa huomioon toimintaympäristön muutokset, joita suunnitteilla olevat merkittävät raidehankkeet ja niiden vaikutukset tuovat. Liikennejärjestelmän kehittämisen vaikutuksia ja vaikuttavuuden tunnuslukuja ei voi keskimääräistää valtakunnallisesti, sillä liikennejärjestelmän kehittämistoimenpiteet sekä niiden vaikutukset ovat myös alueellisia. Liikennejärjestelmäsuunnitelman pitkäjänteiset toimenpiteet yleensä tukevat alueiden kehittymistä ja parantavat alueiden elinvoimaisuutta, vastaavasti toimenpiteiden toteuttamatta jääminen voi heikentää alueen elinvoimaisuutta.

Kohdistuuko voimassa olevan valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelman visioon tai tavoitteisiin muutostarpeita? Mikäli kyllä, millaisia muutostarpeita ja miksi? (Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelman sivut 10-11).

Liikennejärjestelmäsuunnittelun visioon tulee lisätä näkökulma saavutettavan, kestävän ja tehokkaan liikennejärjestelmän vaikutuksesta alueiden talouden ja vetovoiman vahvistumiseen sekä Suomen kansainvälisen kilpailukyvyyn kehittymiseen. Liikennejärjestelmää tulee katsoa laajemmin maankäytön kehittämisen ja elinkeinoelämän vahvistamisen mahdollistajana.

Onko suunnitelman vaikutusarviointiin ja SOVA-lain (8.4.2005/200 Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista) mukaisen ympäristöarvioinnin valmisteluun näkemyksiä?

Tehtäessä suunnitelman vaikutusarviointia tulee tarkastella tavoitteiden saavuttamista myös ylimaakunnallisesti toteuttaen pienimmän haitan periaatetta, ja kiinnittää huomiota tavoitteiden saavuttamisen kannalta merkittäviin taloudellisiin, sosiaalisiin ja ympäristövaikutuksiin

Portaankorva Petteri
Itärata Oy